

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในพนักงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง จังหวัดสงขลา ทำการรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2550 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอโดยการบรรยายประกอบตาราง ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ

ส่วนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในการวิจัยเป็นพนักงานในแผนกการผลิตอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง จังหวัดสงขลา ที่ปฏิบัติงานในแผนกการผลิต จำนวนทั้งสิ้น 366 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 97.54 เป็นเพศหญิง มีเพียงร้อยละ 2.46 ที่เป็นเพศชาย กลุ่มตัวอย่างมีอายุอยู่ในช่วง 18-56 ปี ($\bar{X} = 34.20$ ปี S.D. = 8.46) โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39.62 มีอายุอยู่ในช่วง 30-39 ปี อีกร้อยละ 28.42 มีอายุอยู่ในช่วง 20-29 ปี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 66.12 มีสถานภาพสมรสคู่ อีกร้อยละ 24.05 มีสถานภาพสมรสโสด ด้านการศึกษา กลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 41.53 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 25.96 และมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 23.22 ส่วนสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 50.82) มีรายได้พอ ๆ กับรายจ่าย ในขณะที่ร้อยละ 26.50 ของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย สำหรับ

การมีโรคประจำตัวพบว่า ร้อยละ 9.56 ของกลุ่มตัวอย่างมีโรคประจำตัว อาทิเช่น ภูมิแพ้ ภาวะแพ้อาหารอักเสบ ปวดเมื่อย และปวดศีรษะ เป็นต้น (ตารางที่ 4-1)

ตารางที่ 4-1

จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ($n=366$)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	9	2.46
หญิง	357	97.54
อายุ (ปี)		
≤ 19	12	3.28
20-29	104	28.42
30-39	145	39.62
40-49	94	25.68
≥ 50	11	3.00
พิสัย = 18-56, $\bar{X}$ (S.D.) = 34.20 (8.46)		
สถานภาพสมรส		
โสด	88	24.05
คู่	242	66.12
หม้าย	23	6.28
หย่า / แยก	13	3.55
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ไม่ได้เรียน	1	0.27
ประถมศึกษา	152	41.53
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)	85	23.22
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)	95	25.96
อนุปริญญา	17	4.65
ปริญญาตรี	16	4.37

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว		
รายได้พอเหลือเก็บ	83	22.68
รายได้พอๆ กับรายจ่าย	186	50.82
รายได้ไม่พอกับรายจ่าย	97	26.50
โรคประจำตัว		
ไม่มี	331	90.44
มี *	35	9.56

หมายเหตุ * ภูมิแพ้ กระเพาะอาหารอักเสบ ปวดเมื่อย ปวดศีรษะ

ด้านข้อมูลการทำงาน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.10 ทำงานในขั้นตอนการตัดแต่งทำความสะอาดวัดดุจิบ อีกร้อยละ 20.49 ทำงานในขั้นตอนการบรรจุกระป๋อง กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ทำงานอยู่ระหว่าง 1 เดือน ถึง 25 ปี 6 เดือน ($\bar{X}$ 6.89 ปี S.D. = 6.20) ร้อยละ 53.28 ของกลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี และร้อยละ 22.40 มีประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 77.60 มีลักษณะการจ้างงานเป็นลูกจ้างรายวัน อีกร้อยละ 22.40 เป็นลูกจ้างรายเหมา จำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 32-72 ชั่วโมง ($\bar{X}$ = 57.75 ชั่วโมง S.D. = 6.72) โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 80.87 มีชั่วโมงการทำงานมากกว่า 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ตารางที่ 4-2)

ตารางที่ 4-2

จำนวนและร้อยละข้อมูลการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง ($n=366$)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ขั้นตอนการทำงาน		
การตัดแต่งวัดดุจิบ	37	10.11
การตัดแต่งทำความสะอาดวัดดุจิบ	198	54.10
การบรรจุกระป๋อง	75	20.49
การปิดฉลากและการบรรจุกล่อง	56	15.30

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ทำงาน (ปี)		
≤ 5	195	53.28
6-10	82	22.40
11-15	46	12.57
16-20	34	9.29
≥ 21	9	2.46
พิสัย = 0.08-25.5, $\bar{X}$ (S.D.) = 6.89 ปี (6.20) Median = 5.00		
ลักษณะการจ้างงาน		
ลูกจ้างรายวัน	284	77.60
ลูกจ้างรายเหมา	82	22.40
ระยะเวลาการทำงานต่อสัปดาห์ (ชั่วโมง)		
≤ 48	70	19.13
> 48	296	80.87
พิสัย = 32-72, $\bar{X}$ (S.D.) = 57.75 (6.72)		

ด้านข้อมูลการเกิดอุบัติเหตุในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างเคยได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานร้อยละ 16.40 โดยในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 91.67) ได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานจำนวน 1 ครั้ง มีเพียงร้อยละ 8.33 ได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานจำนวน 2 ครั้ง ช่วงเวลาที่ได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 96.92) ได้รับอุบัติเหตุช่วงการทำงานเวลาปกติ ส่วนผลของการได้รับอุบัติเหตุพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 83.08 ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย ไม่ต้องหยุดงาน อีกร้อยละ 10.77 หยุดงานมากกว่า 3 วันขึ้นไป (ตารางที่ 4-3)

ตารางที่ 4-3

จำนวนและร้อยละการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของกลุ่มตัวอย่างในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา
จำแนกตามจำนวนครั้ง ช่วงเวลาที่เกิดและผลของอุบัติเหตุ

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน (n = 366)		
ไม่เคย	306	83.60
เคย	60	16.40
1 ครั้ง	55	91.67
2 ครั้ง	5	8.33
ช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุ (n = 65)		
ทำงานปกติ	63	96.92
ทำงานล่วงเวลา	2	3.08
ผลของอุบัติเหตุ (n = 65)		
บาดเจ็บเล็กน้อยไม่ต้องหยุดงาน	54	83.08
หยุดงานน้อยกว่า 3 วัน	4	6.15
หยุดงานมากกว่า 3 วันขึ้นไป	7	10.77

ส่วนข้อมูลเหตุการณ์เกือบจะเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 7.65 เคยเกิดเหตุการณ์เกือบจะเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา โดยครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเกิดเหตุการณ์เกือบจะเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานจำนวน 2 ครั้ง ในขณะที่ร้อยละ 35.72 ของกลุ่มตัวอย่างเกิดเหตุการณ์เกือบจะเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานจำนวน 1 ครั้ง และร้อยละ 14.28 เกิดเหตุการณ์เกือบจะเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานจำนวนมากกว่า 2 ครั้ง (ตารางที่ 4-4)

ตารางที่ 4-4

จำนวน และร้อยละเหตุการณ์เกือบจะเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ($n = 366$)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การเกิดเหตุการณ์เกือบจะเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน		
ไม่เคย	338	92.35
เคย	28	7.65
1 ครั้ง	10	35.72
2 ครั้ง	14	50.00
3 ครั้ง	3	10.71
4 ครั้ง	1	3.57

ในด้านลักษณะการได้รับอุบัติเหตุ (ตารางที่ 4-5) กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 33.85 มีลักษณะของการได้รับอุบัติเหตุเป็นการหกล้ม / ลื่นล้ม อีกร้อยละ 32.31 และร้อยละ 20.00 วัตถุตัด/บาด/ทิ่มแทง และวัตถุกระแทก / ชน ตามลำดับ เกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 48.91) ได้รับบาดเจ็บที่มือและนิ้วมือ อีกร้อยละ 13.04 และร้อยละ 9.78 ได้รับบาดเจ็บที่แขนและได้รับบาดเจ็บที่เท้าและนิ้วเท้าตามลำดับ ส่วนลักษณะการบาดเจ็บพบว่า 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 33.33) มีการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ อีกร้อยละ 22.22 มีบาดแผลเล็กน้อยจากของมีคมและร้อยละ 20.99 มีการฟกช้ำ

ตารางที่ 4-5

จำนวนและร้อยละลักษณะการเกิดอุบัติเหตุ อวัยวะที่ได้รับบาดเจ็บและลักษณะการบาดเจ็บของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการเกิดอุบัติเหตุ ($n = 65$)		
หกล้ม / ลื่นล้ม	22	33.85
วัตถุตัด / บาด / ทิ่มแทง	21	32.31
วัตถุกระแทก / ชน	13	20.00
การยกหรือเคลื่อนย้ายของหนัก	3	4.61

ตารางที่ 4-5 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
อุบัติเหตุจากยานพาหนะ	3	4.61
สัมผัสความร้อน	2	3.08
วัตถุหนีบ / ตี	1	1.54
อวัยวะที่ได้รับบาดเจ็บ * (n = 92)		
มือและนิ้วมือ	45	48.91
แขน	12	13.04
เท้าและนิ้วเท้า	9	9.78
ลำตัว	8	8.70
ขา	8	8.70
ไหล่	4	4.35
ใบหน้า	3	3.26
ตา	2	2.17
ศีรษะ	1	1.09
ลักษณะการบาดเจ็บ * (n = 81)		
ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ	27	33.33
บาดแผลเล็กน้อยจากของมีคม	18	22.22
ฟกช้ำ	17	20.99
แผลถลอก	8	9.88
ข้อเคล็ด	7	8.64
บาดแผลนิกขาดลึก	3	3.70
กระดูกหัก	1	1.24

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ

การศึกษาครั้งนี้ได้จำแนกพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับสูง ปานกลางและต่ำ โดยพฤติกรรมเสี่ยงระดับสูงและปานกลาง หมายถึง พนักงานมีการกระทำหรือการปฏิบัติที่มีแนวโน้มทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยหรืออุบัติเหตุจากการทำงานสูง ส่วนพฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ หมายถึง พนักงานมีการกระทำหรือการปฏิบัติที่มีแนวโน้มทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยหรืออุบัติเหตุจากการทำงานต่ำ ผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในพนักงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง แสดงในตารางที่ 4-6 และ 4-7

ด้านข้อมูลพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 75.40 มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อีกร้อยละ 12.30 ของกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 38.80 มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง อีกร้อยละ 16.39 มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอยู่ในระดับสูง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43.17 มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการใช้เครื่องจักร/อุปกรณ์ที่ไม่ถูกวิธีอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ร้อยละ 22.68 มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการใช้เครื่องจักร/อุปกรณ์ที่ไม่ถูกวิธีอยู่ในระดับสูง และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 63.39 มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัยในการทำงานระดับปานกลาง อีกร้อยละ 20.49 มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัยในการทำงานระดับสูง (ตารางที่ 4-6) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83.88) มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงด้านการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัยในการทำงานอีกสองในสาม (ร้อยละ 65.85) ของกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงด้านการใช้เครื่องจักร/อุปกรณ์ที่ไม่ถูกวิธีและประมาณครึ่ง (ร้อยละ 55.19) ของกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงด้านการไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล

ตารางที่ 4-6

จำนวนและร้อยละระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ (n=366)

ระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุโดยรวม		
ระดับสูง (คะแนน > 28.04)	45	12.30
ระดับปานกลาง (คะแนน 20.02 – 28.04)	276	75.40
ระดับต่ำ (คะแนน < 20.02)	45	12.30
พิสัย = 17-39, $\bar{X}$ (S.D.) = 24.03 (4.01)		
พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุรายด้าน		
การไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล		
ระดับสูง (คะแนน > 7.77)	60	16.39
ระดับปานกลาง (คะแนน 4.79 – 7.77)	142	38.80
ระดับต่ำ (คะแนน < 4.79)	164	44.81
พิสัย = 5-13, $\bar{X}$ (S.D.) = 6.28 (1.49)		
การใช้เครื่องจักร/อุปกรณ์ ที่ไม่ถูกวิธี		
ระดับสูง (คะแนน > 6.96)	83	22.68
ระดับปานกลาง (คะแนน 4.04 – 6.96)	158	43.17
ระดับต่ำ (คะแนน < 4.04)	125	34.15
พิสัย = 4-9, $\bar{X}$ (S.D.) = 5.50 (1.46)		
การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัยในการทำงาน		
ระดับสูง (คะแนน > 14.75)	75	20.49
ระดับปานกลาง (คะแนน 9.75 – 14.75)	232	63.39
ระดับต่ำ (คะแนน < 9.75)	59	16.12
พิสัย = 8-20, $\bar{X}$ (S.D.) = 12.25 (2.50)		

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ เมื่อพิจารณาจากพฤติกรรมการทำงานในราย
 ด้านและรายชื่อ ประมาณหนึ่งในสามของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 33.33) ไม่มีการสวมใส่อุปกรณ์
 ป้องกันเสียงขณะทำงานกับเครื่องจักรที่มีเสียงดัง อีกร้อยละ 14.21 ของกลุ่มตัวอย่างมีการสวมใส่
 อุปกรณ์ดังกล่าวเป็นบางครั้ง กลุ่มตัวอย่างมีการสวมใส่ถุงมือขณะใช้อุปกรณ์ของมีคม
 (ร้อยละ 11.48) และสวมถุงมือยางและผ้ายางกันเปื้อนถ้าต้องทำงานกับสารเคมี (ร้อยละ 10.93) เป็น
 บางครั้ง ส่วนด้านพฤติกรรมการใช้เครื่องจักร/อุปกรณ์ที่ไม่ถูกวิธี พบว่า ร้อยละ 30.33 ของกลุ่ม
 ตัวอย่างใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ชำรุดเล็กน้อยในการทำงานเป็นบางครั้ง ในขณะที่มีเพียงร้อยละ
 11.20 ของกลุ่มตัวอย่างใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ชำรุดเล็กน้อยในการทำงานทุกครั้ง กลุ่มตัวอย่าง
 ร้อยละ 14.75 ไม่มีการปิดเครื่องจักรก่อนการตรวจสอบหรือซ่อมบำรุง และร้อยละ 12.84 เปิด-ปิด
 สวิตช์เครื่องใช้ไฟฟ้าขณะที่มือหรือเท้าเปียกทุกครั้ง ส่วนพฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ
 ความปลอดภัยในการทำงานพบว่า ร้อยละ 15.30 ของกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติตามเครื่องหมายเตือนภัย
 บริเวณเขตควบคุมหรือเขตอันตราย ร้อยละ 36.61 เคลื่อนย้ายตะกร้าใส่วัสดุดิบหรือกล่องลังที่มี
 น้ำหนักมากคนเดียว และร้อยละ 26.50 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนทำงานหรือกินยาที่ทำให้เกิด
 อาการง่วงเป็นบางครั้ง เกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 48.63) ไม่มีการแจ้งหัวหน้างานเมื่อ
 เกิดเหตุการณ์ที่เกือบเกิดอุบัติเหตุ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 33.88 แจ้งหัวหน้างานเมื่อเกิดการบาดเจ็บ
 เล็กน้อยเป็นบางครั้ง อีกร้อยละ 19.40 ของกลุ่มตัวอย่างไม่มีการแจ้งหัวหน้างานเมื่อเกิดการบาดเจ็บ
 เล็กน้อย กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.24 แจ้งหัวหน้างานเมื่อสภาพร่างกายและจิตใจมีอาการผิดปกติ
 บางครั้ง และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 48.63 มีการหยอกล้อกับเพื่อนร่วมงานขณะทำงานเป็นบางครั้ง
 (ตารางที่ 4-7)

ตารางที่ 4-7

จำนวนและร้อยละการปฏิบัติพฤติกรรมการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง (n=366)

พฤติกรรมการทำงาน	การปฏิบัติ	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ
		จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล				
สวมใส่หมวกคลุมผมขณะทำงานกับเครื่องจักร		359 (98.09)	4 (1.09)	3 (0.82)
สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันเสียงขณะทำงานกับเครื่องจักรที่มีเสียงดัง		192 (52.46)	52 (14.21)	122 (33.33)
สวมใส่ถุงมือขณะใช้อุปกรณ์ของมีคม		306 (83.60)	42 (11.48)	18 (4.92)
สวมใส่รองเท้าบูตขณะทำงานในบริเวณที่ชื้นแฉะ		359 (98.09)	4 (1.09)	3 (0.82)
สวมถุงมือยางและผ้ายางกันเปื้อน ถ้าต้องทำงานกับสารเคมี		308 (84.15)	40 (10.93)	18 (4.92)
การใช้เครื่องจักร/อุปกรณ์ถูกวิธี				
ตรวจสอบสภาพเครื่องมือ/เครื่องจักรให้ปลอดภัยก่อนใช้งาน		288 (78.69)	50 (13.66)	28 (7.65)
ใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ชำรุดเล็กน้อยในการทำงาน *		41 (11.20)	111 (30.33)	214 (58.47)
ปิดเครื่องจักรก่อนการตรวจสอบหรือซ่อมบำรุง		287 (78.42)	25 (6.83)	54 (14.75)
เปิด-ปิดสวิตช์เครื่องใช้ไฟฟ้าขณะที่มือหรือเท้าเปียก *		47 (12.84)	22 (6.01)	297 (81.15)
การปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัยในการทำงาน				
ปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัยในการทำงาน		306 (83.60)	30 (8.20)	30 (8.20)
ปฏิบัติตามเครื่องหมายเตือนภัยบริเวณเขตควบคุมหรือเขตอันตราย		293 (80.05)	56 (15.30)	17 (4.65)
เคลื่อนย้ายตะกร้าใส่วัตถุดิบหรือกล่องลังที่มีน้ำหนักมากคนเดียว*		37 (10.11)	134 (36.61)	195 (53.28)
ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนทำงานหรือกินยาที่ทำให้เกิดอาการง่วง*		18 (4.92)	97 (26.50)	251 (68.58)
แจ้งหัวหน้างาน เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เกือบเกิดอุบัติเหตุ		134 (36.61)	54 (14.76)	178 (48.63)
แจ้งหัวหน้างาน เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ท่านได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย		171 (46.72)	124 (33.88)	71 (19.40)
แจ้งหัวหน้างาน เมื่อสภาพร่างกายและจิตใจมีอาการผิดปกติ		234 (63.93)	118 (32.24)	14 (3.83)
หยอกล้อกับเพื่อนร่วมงานขณะทำงาน *		17 (4.65)	178 (48.63)	171 (46.72)

หมายเหตุ * ข้อความเชิงลบ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ

การศึกษานี้ได้จำแนกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับสูง ปานกลางและต่ำ โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ประกอบด้วย ทักษะการป้องกันอุบัติเหตุ ความพึงพอใจในงานและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมจำแนกเป็นดี (ระดับสูง) และไม่ดี (ระดับปานกลาง-ต่ำ)

ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในพนักงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43.44 มีคะแนนทักษะการป้องกันอุบัติเหตุอยู่ในระดับปานกลาง อีกร้อยละ 41.53 ของกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนทักษะการป้องกันอุบัติเหตุอยู่ในระดับสูง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 61.75 มีความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับสูง ในขณะที่ร้อยละ 30.87 ของกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุพบว่า ร้อยละ 70.77 ของกลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง อีกร้อยละ 24.86 ของกลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง (ตารางที่ 4-8)

ตารางที่ 4-8

จำนวนและร้อยละระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ($n=366$)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
ทัศนคติต่อการป้องกันอุบัติเหตุ		
ระดับสูง (คะแนน > 10.50)	152	41.53
ระดับปานกลาง (คะแนน 7.54 – 10.50)	159	43.44
ระดับต่ำ (คะแนน < 7.54)	55	15.03
พิสัย = 4-11, $\bar{X}$ (S.D.) = 9.02 (1.48)		
ความพึงพอใจในงาน		
ระดับสูง (คะแนน > 9.88)	226	61.75
ระดับปานกลาง (คะแนน 7.16 – 9.88)	113	30.87
ระดับต่ำ (คะแนน < 7.16)	27	7.38
พิสัย = 3-10, $\bar{X}$ (S.D.) = 8.52 (1.36)		
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม		
ระดับสูง (คะแนน > 13.07)	91	24.86
ระดับปานกลาง (คะแนน 8.63 – 13.07)	259	70.77
ระดับต่ำ (คะแนน < 8.63)	16	4.37
พิสัย = 3-16, $\bar{X}$ (S.D.) = 10.85 (2.22)		

เมื่อทำการทดสอบทางสถิติระหว่างพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในพนักงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋องพบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษา ($r_s = -.13$) และประสบการณ์การทำงาน ($r_s = -.24$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุโดยรวมในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่เพศ อายุ สถานภาพสมรสและโรคประจำตัวของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุโดยรวม (ตารางที่ ฅ-1 ภาคผนวก ฅ) นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะการจ้างงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุโดยรวมในระดับต่ำ ($r_s = .15$) และระยะเวลาการทำงานต่อสัปดาห์ (ชั่วโมง) มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุโดยรวมในระดับต่ำ ($r_s = -.34$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ ฅ-2 ภาคผนวก ฅ)

ส่วนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ทดสอบโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman Correlation Coefficiency) เนื่องจากข้อมูลไม่มีการแจกแจงแบบโค้งปกติ (non-normal distribution)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ทักษะการป้องกันอุบัติเหตุ ($r_s = -.31$) ความพึงพอใจในงาน ($r_s = -.17$) และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ($r_s = -.23$) มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 4-9)

ตารางที่ 4-9

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุโดยรวมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ($n = 366$)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_s)	p value
	พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ	
ทักษะการป้องกันอุบัติเหตุ	-.31	< .01
ความพึงพอใจในงาน	-.17	< .01
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	-.23	< .01

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในพนักงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของพนักงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง

จากผลการศึกษาในกลุ่มพนักงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง จังหวัดสงขลา จำนวน 366 ราย พบว่า ร้อยละ 75.40 ของกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อีกร้อยละ 12.30 ของกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุโดยรวมอยู่ในระดับสูง (ตารางที่ 4-6) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนันท์ฐ์ คชนาค (2548) ที่ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ยางพารา พบว่า พนักงานมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและสูง (ร้อยละ 83.06) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 38.80 มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลระดับปานกลาง อีกร้อยละ 16.39 มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลระดับสูง (ตารางที่ 4-6) ได้แก่ ไม่มีการสวมใส่ อุปกรณ์ป้องกันอันตรายเสี่ยงขณะทำงานกับเครื่องจักรที่มีเสียงดัง (ร้อยละ 33.33) การสวมใส่ถุงมือ ขณะใช้อุปกรณ์ของมีคม (ร้อยละ 11.48) และสวมถุงมือยางและผ้าอย่างกันเปื้อนถ้าต้องทำงาน กับสารเคมี (ร้อยละ 10.93) เป็นบางครั้ง (ตารางที่ 4-7) สอดคล้องกับการศึกษาของเนลลีและ วิลเฮล์มสัน (Neely & Wilhelmson, 2006) ที่ศึกษารายงานเหตุการณ์การเกิดอุบัติเหตุและการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของพนักงานป่าไม้ในประเทศสวีเดน พบว่า ครึ่งหนึ่งของพนักงานที่เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานไม่มีการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ตลอดเวลาการทำงาน ส่วนด้านการใช้เครื่องจักร/อุปกรณ์ที่ไม่ถูกวิธีพบว่า ร้อยละ 43.17 ของกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการใช้เครื่องจักร/อุปกรณ์ที่ไม่ถูกวิธีระดับปานกลาง ในขณะที่ ร้อยละ 22.68 มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการใช้เครื่องจักร/อุปกรณ์ที่ไม่ถูกวิธีระดับสูง (ตารางที่ 4-6) ได้แก่ การใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ชำรุดเล็กน้อยในการทำงานเป็นบางครั้ง (ร้อยละ 30.33) ไม่มีการปิดเครื่องจักรก่อนการตรวจสอบหรือซ่อมบำรุง (ร้อยละ 14.75) และการเปิด-ปิดสวิตช์ เครื่องใช้ไฟฟ้าขณะที่มือหรือเท้าเปียกทุกครั้ง (ร้อยละ 12.84) (ตารางที่ 4-7) เช่นเดียวกับการศึกษาของสุบงกช เครื่องคำ (2545) เกี่ยวกับการจัดการเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานผลิตเสื้อผ้า พบว่า พนักงานมีพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่ถูกต้องตาม ประเภท ไม่มีการตรวจเช็คเครื่องจักร อุปกรณ์ต่าง ๆ ก่อนทำงานและไม่มีการแจ้งซ่อมเครื่องจักร/ เครื่องมือก่อนทำงานในระดับสูง ด้านพฤติกรรมเสี่ยงจากการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัย กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 63.39 มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัยในการทำงานระดับปานกลาง อีกร้อยละ 20.49 มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการไม่ปฏิบัติตาม

กฎระเบียบความปลอดภัยในการทำงานระดับสูง (ตารางที่ 4-6) เช่น การไม่แจ้งหัวหน้างานเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เกือบเกิดอุบัติเหตุ (ร้อยละ 48.63) หรือเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ท่านได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย (ร้อยละ 33.88) และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนทำงานหรือกินยาที่ทำให้เกิดอาการง่วง (ร้อยละ 26.50) เป็นบางครั้ง (ตารางที่ 4-7) จากการศึกษาในกลุ่มพนักงานที่ประสบอันตรายจากการทำงาน พบว่า พนักงานที่มีความรู้สีกังวลและอ่อนเพลียเป็นบางครั้งขณะทำงาน และพนักงานที่ไม่ปฏิบัติงานตามขั้นตอนมีความเสี่ยงต่อการสูญเสียอวัยวะ นอกจากนี้การหยอกล้อกับเพื่อนร่วมงานขณะที่กำลังปฏิบัติงานทำให้เกิดการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุในการทำงาน (สมนึก กิ่งกาญจนาร, 2544)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในระดับสูงและปานกลาง ทั้งนี้การที่ระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุอยู่ในระดับปานกลางด้วยสัดส่วนที่สูง อาจเนื่องมาจากปัจจัยด้านเพศ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 97.54) (ตารางที่ 4-1) มีหลายการศึกษาพบว่า เพศหญิงรับรู้ความสามารถที่ใช้แรงในการทำงานแตกต่างจากเพศชาย เช่น การยก/ลากของที่มีน้ำหนักมากเพศหญิงจะไม่กระทำด้วยตนเองตามลำพัง แต่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ตรงกันข้ามกับเพศชายมักจะพยายามยกหรือลากของที่มีน้ำหนักมากด้วยตนเอง (Attiomahi et al., 2005; Harrington, 2001; Smith & Mustard, 2004) ส่วนด้านอายุของกลุ่มตัวอย่าง จากผลการวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ (ตารางที่ ฅ-1 ภาคผนวก ฅ) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลางในสัดส่วนที่สูง ด้านระดับการศึกษา จากผลการวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -.134$) (ตารางที่ ฅ-1 ภาคผนวก ฅ) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในระดับต่ำ ทั้งนี้ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีทักษะในการแสวงหาความรู้ดีกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ ทำให้สามารถนำความรู้ที่แสวงหามาได้ไปใช้ในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันตนเองจากสิ่งคุกคามต่อสุขภาพ (Pender et al., 2006)

โดยสรุป จากผลการศึกษาพนักงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋องมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง (ร้อยละ 57-87) ซึ่งพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าวทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานได้สูง ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของหลายประการที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ดังจะได้กล่าวต่อไป

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของพนักงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง

2.1 ปัจจัยด้านบุคคล

2.1.1 ทักษะคิดต่อการป้องกันอุบัติเหตุ จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43.44 มีคะแนนทักษะคิดต่อการป้องกันอุบัติเหตุในระดับปานกลาง อีกร้อยละ 15.03 มีคะแนนทักษะคิดต่อการป้องกันอุบัติเหตุอยู่ในระดับต่ำ (ตารางที่ 4-8) เมื่อพิจารณารายละเอียดด้านทักษะคิดต่อการป้องกันอุบัติเหตุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างยังมีทักษะคิดที่ไม่ถูกต้องในบางประเด็น เช่น การสวมเสื้อผ้าหลวมหรือไม่รัดกุมไม่ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ (ร้อยละ 40.98) การป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานเป็นหน้าที่ของโรงงาน (ร้อยละ 39.34) และการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลไม่สามารถป้องกันอุบัติเหตุได้ (ร้อยละ 37.43) (ตารางที่ ๓-5 ภาคผนวก ๓) ซึ่งความสอดคล้องกับการศึกษาของศิริลักษณ์ คงสัตยกุล (2546) ที่ศึกษาทักษะคิดต่อการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานในพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ยางพารา พบว่า พนักงานมีทักษะคิดต่อการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานในระดับปานกลาง แต่การศึกษาของคมสันต์ ชงชัย (2549) ในกลุ่มคนงานก่อสร้างเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ร้อยละ 73.2 ของคนงานก่อสร้างมีทักษะคิดเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับสูง และจากการศึกษาของเคล็ก (Clarke, 2006) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ ทักษะคิดและการจัดการกับวิธีการที่นำไปสู่อุบัติเหตุในการทำงาน พบว่า ทักษะคิดด้านลบต่อการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ ทำให้อัตราการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานสูงขึ้น (Rundmo et al., 1998; Varonen & Mattila, 2000) การที่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 53.28) มีระดับคะแนนทักษะคิดต่อการป้องกันอุบัติเหตุในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะการจ้างงานของกลุ่มตัวอย่าง โดยพบว่า ร้อยละ 77.60 ของกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะการจ้างงานเป็นลูกจ้างรายวัน และอีกร้อยละ 22.40 เป็นลูกจ้างรายเหมา (ตารางที่ 4-2) อาจทำให้มีการเข้า-ออกจากงานของพนักงานบ่อย รวมทั้งสถานประกอบการกำหนดให้มีการอบรมด้านความปลอดภัยแก่พนักงานปีละ 2 ครั้ง ทำให้ต้องมีการจำกัดจำนวนพนักงานที่เข้ารับการอบรมในแต่ละครั้ง ส่งผลให้พนักงานอาจไม่ได้เข้ารับการอบรมครบทุกคน ซึ่งส่งผลให้คะแนนทักษะคิดต่อการป้องกันอุบัติเหตุในกลุ่มตัวอย่างของการศึกษานี้ยังอยู่ในระดับปานกลาง

2.1.2 ความพึงพอใจในงาน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความพึงพอใจในงานในระดับสูงร้อยละ 61.75 อีกร้อยละ 30.87 มีคะแนนความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4-8) สอดคล้องกับการศึกษาในกลุ่มพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่พบว่า พนักงานมีความพึงพอใจในงานโดยรวมในระดับปานกลาง

ร้อยละ 55.34 (อารยา ธนประสิทธิ์พัฒนา, 2544) และมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 7.38 ที่มีคะแนนความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับต่ำ (ตารางที่ 4-8) จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงในการทำงานพบว่า พนักงานที่มีความพึงพอใจในการทำงานระดับต่ำ จะยังส่งผลให้อัตราการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานเพิ่มสูงขึ้น (Gimeno et al., 2005; Rundmo et al., 1998; Seo, 2005) การที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจากสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50.82 มีรายได้พอ ๆ กับรายจ่าย (ตารางที่ 4-1) ซึ่งสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ดี หรือมีแหล่งสนับสนุนที่เพียงพอ ส่งผลให้บุคคลมีศักยภาพในการดูแลตนเองและสามารถปฏิบัติพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม (Pender et al., 2006) จากผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .143$) (ตารางที่ จ-1 ภาคผนวก จ) เมื่อพิจารณารายละเอียดในรายชื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 95.35) มีความพึงพอใจที่โรงงานให้ความช่วยเหลือที่ดีเมื่อได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 90.44 มีความพึงพอใจในสวัสดิการโดยรวมที่ทางโรงงานจัดให้ (ตารางที่ จ-6 ภาคผนวก จ)

2.2 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า มากกว่าสองในสามของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 70.77) มีปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง อีกร้อยละ 4.37 มีปัจจัยสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ (ตารางที่ 4-8) เมื่อพิจารณารายละเอียดในรายชื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองในสาม (ร้อยละ 79.51) ต้องยืนทำงานต่อเนื่องมากกว่า 4 ชั่วโมง กลุ่มตัวอย่างต้องทำงานแข่งขันกับเวลา (ร้อยละ 75.40) และมีการทำงานในท่าทางที่ซ้ำซาก (ร้อยละ 64.75) บริเวณที่ทำงานมีเสียงดังเกินควร (ร้อยละ 42.90) มีระดับความร้อนสูงหรือเย็นจัด (ร้อยละ 29.78) และบริเวณทางเดินมีสิ่งกีดขวางไม่เป็นระเบียบ (ร้อยละ 21.31) (ตารางที่ จ-7 ภาคผนวก จ) ซึ่งในเชิงทฤษฎีปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ทำให้มีแนวโน้มต่อการเกิดพฤติกรรมเสี่ยง เช่น ภาระงาน ลักษณะงานที่ต้องทำซ้ำซาก การยืนทำงานติดต่อยาวนาน หรือการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดอาการผิดปกติในระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อ เช่น ปวดเมื่อย ล้า เหนื่อย เป็นต้น นำไปสู่แนวโน้มต่อการเกิดพฤติกรรมเสี่ยง (Rogers, 2003) จากการศึกษาของสรวงศ์เครื่องคำ (2545) เกี่ยวกับการจัดการเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานในโรงงานผลิตเสื้อผ้า พบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงาน เช่น ช่องทางเดินไม่มีความเป็นระเบียบ เป็นต้น ทำให้มีแนวโน้มเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การศึกษาในพนักงานชุดเจาะน้ำมันเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เช่น ภาระงานที่หนัก เสียงดัง และสภาพอากาศในการทำงาน เช่น ร้อนจัด ทำให้พนักงานมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานสูงขึ้น (Rundmo et al., 1998) และการศึกษาของศิริลักษณ์ คงสัตยกุล (2546) พบว่า สถานประกอบการกิจการที่มีการกำหนด

ข้อบังคับเกี่ยวกับการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และมีการสนับสนุนโดยจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลให้แก่พนักงานนั้น ส่งผลให้พนักงานมีความตระหนักและมีพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยเพิ่มขึ้น ($r = .078, p < .05$)

โดยสรุป ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าพนักงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋องมีทัศนคติต่อการป้องกันอุบัติเหตุ ความพึงพอใจในงานและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางและต่ำ (ร้อยละ 38-75) ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานได้ โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจเกิดการสูญเสียทั้งต่อพนักงาน สถานประกอบการและรัฐบาล ดังนั้นทุกฝ่ายต้องตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นและร่วมมือกันเพื่อหาแนวทางป้องกันและลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเสี่ยงกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของพนักงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง

3.1 ปัจจัยด้านบุคคล

3.1.1 ทัศนคติต่อการป้องกันอุบัติเหตุ จากการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า ทัศนคติต่อการป้องกันอุบัติเหตุมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_s = -.31$) (ตารางที่ 4-9) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่า การมีทัศนคติต่อการป้องกันอุบัติเหตุที่ไม่ดี ทำให้มีแนวโน้มต่อเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน (Geller, 2000) ดังเช่นการศึกษาของศิริลักษณ์ คงสัตยกุล (2546) ในพนักงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา พบว่า ทัศนคติต่อการป้องกันอุบัติเหตุมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ($r = -.16$) และการศึกษาของคมสันต์ ธงชัย (2549) ในกลุ่มคนงานก่อสร้างเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า พนักงานที่มีทัศนคติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานที่ดีจะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากงานต่ำหรือมีการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง สำหรับการศึกษาในต่างประเทศพบว่า พนักงานที่มีทัศนคติที่ดีต่อการป้องกันอุบัติเหตุจะมีพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุในการทำงาน ($r = .73$) (Seo, 2005) และการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในพนักงานอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา พบว่า พนักงานที่มีทัศนคติต่อการป้องกันอุบัติเหตุในระดับต่ำ มีแนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการอุบัติเหตุสูง ($ORa = 2.79, p < .01$) (Garcia, Boix & Canosa, 2005)

3.1.2 ความพึงพอใจในงาน จากการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า ความพึงพอใจในงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_s = -.17$) (ตารางที่ 4-9) ในเชิงทฤษฎีความพึงพอใจในงานระดับต่ำมีแนวโน้มทำให้

บุคคลเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้ (Geller, 2000) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในพนักงานชุดเจาะน้ำมัน พบว่า พนักงานที่ไม่มีความพึงพอใจในการบริหารจัดการความปลอดภัยในงานหรือเพื่อนร่วมงาน ส่งผลทำให้มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานสูง (Rundmo et al., 1998) และการศึกษาของโซล (Seo, 2005) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเสี่ยงในการทำงานกับการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานพบว่า พนักงานที่มีความพึงพอใจในงานระดับต่ำ ส่งผลให้อัตราการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานเพิ่มสูงขึ้น

3.2 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม จากการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -.23$) (ตารางที่ 4-9) ในเชิงทฤษฎีกล่าวว่าปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ไม่ดี เช่น การยืนทำงานมากกว่า 4 ชั่วโมง การทำงานแข่งกันกับเวลา บริเวณการทำงานมีเสียงดัง เป็นต้น ทำให้มีแนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้สูง (Geller, 2000) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมณฑา เก่งการพานิชและคณะ (2546) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ พบว่า ลักษณะงาน ได้แก่ การทำงานล่วงเวลา การทำงานแข่งกันกับเวลาและกฎระเบียบในการทำงานที่เข้มงวด ทำให้พนักงานเกิดความเหนื่อยล้า อันนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ เช่น การปฏิบัติงานลัดขั้นตอนและละเลยการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลขณะทำงาน (Dembe et al., 2005; Harrington, 2001)

โดยสรุปจากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ทักษะการป้องกันอุบัติเหตุ ความพึงพอใจในงานและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของพนักงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นการดำเนินการป้องกันและลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน หรือการเสริมสร้างพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยให้แก่พนักงาน ควรคำนึงถึงการจัดการเกี่ยวกับปัจจัยดังกล่าวข้างต้นที่ทำให้เกิดแนวโน้มของการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยอื่นที่ทำให้พนักงานมีแนวโน้มเกิดพฤติกรรมเสี่ยง เช่น ความเชื่อ การรับรู้ของบุคคล การสนับสนุนทางสังคม วัฒนธรรมความปลอดภัยในองค์กร เป็นต้น